

Ipopotamulu africanu.

(Naturalu-istoricu.)

Un soiu (species) din genulu Ipopotamiloru, ce se mai afla viëndu, e Ipopotamulu africanu (Hippopotamus amphibius, Nilpferd, Vizlo, l'Ippopotamo africanu), celu mai difformu, si mai disproporționatu in privintia constitutiunii trupesci, nu numai intre animalele ordinului seu „Multungele“ ci si in tota clasa „Animaliloru sugatorie“ de pre uscatu; numitu si Calu, seu Bou de apa, care numiri nu se vede a si le fi imprumutatu dela forma sa esterna, cu carea l'a invescutu Natura, ci mai multu dela glasulu seu tonulu seu, carele e ceva mediu intre latratu, si rinchezatu. Lungimea lui e de 13—17, 'naltimea de 7 si latimea seu grosimea de 15'; candu e deplinu crescutu apasa preste 3000 de ponti, si numai pielea singura e de ajunsu spre a incarca 4 camile. Colorea i-négra-suria. Se nutresce cu radecine, cu plante de apa, ér' mai alesu cu seminare, in care — visitandule noptea — face adeseori mare dauna.

Odinora se aflá prin totu Egiptulu, pe lenga fabulosulu riu al Nilului; ér' acum — impucinanduse acestu genu, cine scie, pote prin sterpire din partea locuitoriloru — numai in partea superioara a Egiptului mai vieza, precum si in partile Africei de a. si m. d. pe lenga riuurile Senegal, Gambia, si Zaire. Tota diu'a petrece in riu, seu dorme pe tiermure in trestia la sore, tavelitu in mocirla. Se afla pe unele locuri ciredi intregi câte din 50 capete statorie, pe lenga tota ponderositatea trupului celui monstruosu innota forte bine lasandusi numai vervulu nasului a fora din apa; tragunduse a uniori cu totul in apa, petrece pe fundulu ei mai indelungatu, ce se cam templa in tempu de periclu, si scotindusi uneori cu asta ocaziune flitulu din apa,

ca se resulle intr'atata pufaiasca, catu se aude din insemnata departare. In privintia intielesuale sunt tare hebeci, si in privintia miscarei netángi. Omeniloru nu sunt periculosi nesumutiati, éra de cumva se inquietéza, seu chiaru se vatama, atunci se turbura forte, si devinu infricosiati, pe cum mai in diosu se va vedé.

Intru venarea loru, carea se templa prin mai multe puscature, locuitorii intrebuescu mare cautuine. Ei se apropia de Ipopotamu cu luntrele, candu acesta se afla dormindu, tavalitu in mocirla pe tiermurele trestiosu, padindu u mare linisce, ca el altr'minte semtindui, de locu sare in riu, se corlesca, si innotendu pe subt apa, se face neveditu. Si fiindca pielea lui atátu e de grosa, catu glontiulu de feru numai abia, si in unele parti, o pote strabate; se templa adeseori, catu mai multi Venetori deodata descarcândusi puscele in trensulu, se primesca glontiele numai ca nescce aruncatori de petri, si incredintianduse undeloru se scape nevetamatu dinaintea nemiciloru sei. Altadata vedinduse strimtoratu, desperatu de scapare, se arunca asupra Venatoriloru, prinde cu gura cinulu (cimba) lu-restorna, si apucandu cu dintii cei tari si ageri, pe cate unu venatoriu, a caruia ultima ora a sunatu, lu-sfasia si lu face mancare pesciloru. De unde se vede ca la intreprinderea unui asemine venatu se cere un curagiu desclinitu; si forte pucini s'ar incumetá a se espune pericului deca successulu bunu al acestei intreprinderi, nu s'ar incununa cu nescari interese pe 'nsemnate.

In Nubia acesti cutediatori forméza u anumita clase de omeni. Interesulu ce i-indémna la eroica intreprindere stá intr'acea: càci carnea, unsorea lui in catime insemnata, si limba (césta afumata) se indebue spre hrana; pielea cea grosa, si vertosa spre multe lucruri folositorie, pr. intr'altele se taia

dintr'ensa cate 500 de garbace; er' dintii cei ade-seori cate de 2' in lungime spre gatirea multoru scule de galanteria, intocma ca dintii de Elefante, de câtu carii sunt mai albi, mai vertosi, mai fini, si mai desi in pârțile sale constitutive. —

(Va urma.)

Lilia culmilor.*)

(Narratiune istorica.)

Dupo Paulicoviciu.

I.

Pucîne vali, campii si dëluri sunt in patria nôstra, pre a caror larg orison nu se ar fi intemplat cutare eveniment faimos, glorios sêu infioratoriu; o Drama a carei role se nu se fie incununat cu dafin de bucuria, sêu cu suspine si lacrimi funeste; pucîna romanitia ni 'ndulcesce vederea, a carei frageda radecina n'ar fi fost applicata cu sange de om; si cine scie? ôre petricelele de vent leganate nu sunt atomii si ruinele unei forteterminate respitate?!...

Oh! de ar poté cuvinta remâsitiile, cate evenimente mârêtie ni ar istorisi, cata gloria si virtute ni ar descurca care pen' in dilele nôstre jace ascunsa in peptul intunerecului ca si schintêa in mediul creminei.

Veniti dar cu mine! nu la ripele Siaului, sêu in singuretatea Mohaciului; ci imprumutand aripele vulturilor, se sboram preste sies la alpii Maramuresiului, cariî cu mandria si innaltia fruntea cârunta catra patria spiritelor divine. Veniti! dic, si aici voiu desfasiura batalia culmilor, spre acui amintire eterna se redic fruntisiu doi munti cu plete neuose, ca nisce pompose altare in gradîna firei, spre girlanda nevesceditoria a gloriei sêle.

Eden pamentesc sunt ei, unde asia aprôpe si luminos straluce sôrele, unde e patria dieitatiei, virtutei si gloriei; de unde asia curat — ca spirite angeresci ne surrid miriadele stelelor, ca si cand ar voi a conversa cu fii omenimei; unde domnesce eterna Aurora si murgit; unde abia scapeta luna argintia, si éta sôrele auriu se vansolesce a attinge corona alpilor.

Déca privim d'in culmi catra póla muntilor; vedem o adencime crancena cascandu-si gura void se ne nece ca pre nisce Abironi. —

Alpii jac alinati fora cuvint, ér vatea in bratiul lor repausa ca baiatul in leganul sêu.

Inse unde retacim? ca aici nici urma de om nu se vede; cine va joca rola Vedeniei? ursii, sierpii, smei, cerbii cei sprinteni, vulpile sêu turturelele?.....

O campana ne patrunde urechile cu melodîa-si doliôsa; un turn rosii se innaltia sprinten p'intre locuintiele umilite; si precand intunecôsa negura aburêsa — d'in nainte sôrelui — nu putem destul a admira deliciile Naturei, si inclinându-ne adoram pre al ei gratios Creatore.

Acest loc e Borsa, si anul 1717, ér Imperatul care siede pre Tronul Ungariei se numesce Carol III.

D'in o beserică 'ngustă se 'nbulesc ca albinele d'in cosiu — bârbați gracili, si muieri istetic; — semnul invingerei (crucea) purcede ca un calaus divin, si dupo densul un Preot cu plete aternatorie pre lâtimea umerilor, urmarit de o multime religiôsa, care cantă imnul agoniei. Toti sunt voiosi; in ochii tuturor vedem lucind doi lucéferi ca nisce semne de triumf. In manile-si virtose duc cruci, icône si stéguri in loc de securi si busdugane; dupo densii intr'o departare de dõe stadie dierim o turmă de betrane, neveste si feciôre nevinovate, ornate in costum strabun nationale; d'in nainte si d'in drept incinse cu câtrintie vârgate, pre capule lucesc ciucuri de bumbac suflati cu aur, si cunune purpurie tiesute d'in celea mai superbe flori muntene; — of! dar se le vedeti nurii de diumetate descoperiti, se vedeti acei doi alpi ferbinti cum se redic ca doi sori pre ceriul serin, si cum se asiédia ca dõe comete; se vedeti grumadiul cel de lebada cât de mistic e 'nfrumsetiat cu mârgele aurie, taleri si santi orientali; se vedeti fisionomia lor invescutâ cu cele mai suavi si delicate colori, cu celea mai amasonice lineamente, intr'atata: cat cea mai voluptuôsa Dină inco bucuros ar schimba cu densele figura.

Dar in numerul acestor frumose dierim pre frumôsa frumôselor, incinsa cu catrintie de materia mai fină decat celealalte; — pumarii i sunt chin-disiti cu flori rosii, galbene, si venete; ér alabastrul bratielor si al sinului abia se poté destinge de albimea vestmintelor, numai intr' atata ca acestea infacisiesc colóre 'ntunecat-albéstră, ér pre pe-

*) Se impartesiesce cu intréga ortografia a scriitoriului pe catu ajungu semele. —

tea ochilor licuresce un foc griguit de virgini vestali, si o mândria curagiósa; romanii se aduna in pregiurul lui, si'l respeptésa ca pre un Rescumperatoriu. Acest bârbat e Stoica. Vice-spanul Maramuresiului; el sta si cu o căutare seriósa incepe a grâi asia: „Voi sunteti stranepotii Dumnediului Romul, si stralucitului Trajan? voi sunteti remasitiile românilor, a căror nume imple de spaima tóta faciã pamentului? vai era de acel-a care se incumeta a vătâma pre român; debé se péra tot acel-a cui dicé românul: „tine minte“! si acum voi tremurati d'in nainté tatarilor?

Mórte lor! — striga multimea — se pérá, se pérá, pen' la cel mai mic!!

Asia e, ei vor peri de voiti! Dar d'in acésta forterétia a naturei nici unu se pote mántui; pentru ca numai dóe cărâri avem, adeca: séu ne vom preda a ne bucati licálosiesce, séu ei vor sangera sub bratiile nostre celea puternice; séu vom dobandi jaf, si mârire pre pament si 'n ceriu, séu ei ne vor sterpi pen' la cel d'in urmă báiat. Raspundeti acum dar'! care cale ve mai place? mórte, séu viuétia; hula, séu marire; român séu tatar?

Mórte tatarilor! — strigã tóte românele, si romanii insuflati de un spirit mai innalt; indrépta-ne asupra-le, si îi vom invetia a curteni si lupta eroicesce!.. —

Nu m'am insielat! voi inca nu v'ati desgenerat; voi ati imbrâtisiét acéa cariera a gloriei: pre care debe se innaintati. Dumnedieu ni ajute, si ne binecuvinte, ca se ne putem lupta voinicesce asupra capcanilor, si eu jur ca ei debe se péra“!.....

Dupo acésta Páriatele i a binecuvintat, si ei inpreunând trei degete, le redica câtrã ceriu, jurand: cá voiesc a mori luptandu-se pentru patria; — Stoica se jura, si dice: „Fratii mei! dulce e viuétia 'n libertate, inse e amara in sclavia; dulce e pentru tíera a mori, amar e 'n sclávia a trái! eu jur! ca in numele atot-potîntelui Dumnedieu v'om invinge; pentru cá dreptatea nu póte altce decât a invinge; la lupta dar români; se serinãm ceriul invelit cu nori, si strânepotii ne vor presêra morméntele cu flori! Dupo acésta se 'ntórce câtrã cavalerul d'in dêrêpt si i dice: „Frate! condu pre acesti eroi in vale la butea cea de vin ca se bee empos (áldomás) pentru sterpirea tatarilor.

Românii intre strigari de bucuria alérgã la bute, si dupo o repetita gustare femeile incep „Dînu nu, si dana na“! Stoica se resbesce la cóórtea

muiérilor. — Lilia Culmilor! — dice el — si fecióra pasiesce 'n nainte — cu doi trandafiri asia delicati in gene, cât ai cugeta cá sunt d'in sange picurat in albétia laptelui — si o intréba: „voiesci a lua parte la intreprinderea cea mare a mántuirei patriei“? O! de pot fi asia de fericita! eu bucurósa voiu a trái ca liberã in patria mi libera, dar de mórte nici cá me 'nfiór, ci sum gata ori când pentru a ei libertate a trece prin sabia si foc!!

Of! Fiia mea jubita dóra acésta nu o voiesce provedintia!.. Sbóra prin dél si vale pên' ce vei afla armia tâtara, si déca te vor prinde, strigã: Can! Can! si te vor conduce la densul; inse óre nu te temi?

Dina cu mândria se 'ncotesce pre o stenca lengã catarapta, si 'ncurâgiatã privesce la Stoica, dicând: Domnule! vedi ver o crétia pre frageda mi frunte, care ar tremura sbuciumatã de fricã?

Adeverat! tu esti brava Eroina! inse tu esti si frumósa, si poti usior a fermecare pre Can. Asia e! tu esti frumósa, cât frumsetia singura si pléca genunchii 'n nainteti! dar Canu, hidra — care ne incetat insetésa de sãnge crestin — te va întreba: care e cea mai scurtã si mai bunã cale? care e cea mai avutã pregiurime a tiei? dar tu 'l indrépta câtrã noi, si noi 'l vom primi cu cuviintia, cum se cade eroilor.

Intieleg — respunse Lilia — si dup' acésta a incalecat; resplata ti va fi recunoscintia patriei, si o sãrutare rudenescã — dice Stoica.

Pre facia Liliei se a reversat o rosiatiã sfiósa, si surridiend d'in budie a suspinat: remâni sãnetos! si a despãrut ca un fulger resbonãtoriu.

Stoica dupo acésta a cules tóte armele carii se aflau in vecinatati, sape, furci, securi, cóse, seceri, si le a plântat in pãment cu ascutitele 'n sus; apoi a stavilat riul furios la marginiile valei, care strimtorit d'in albia-si afunda, ca un leu rabiãt urlã 'n stenga si 'n drépta, si asia dupo câteva minute valea cea adencã, patria florilor celor mai suave, se a prefãcut intr' o baltã, intr' o mare spumósa; apoi Vice-spanul si a inflat bucinul puternic, si romanii cei ametiti de beutura spirituósa: se au desceptat ca mortii la dioa judetiului, dupo care grabind la luptã, se au bipãrtit: o parte a fost condusã de fratele Vice-spanului pre arépa muntelui drépta, ér el cu armia sea a cuprins arépa cea stenga. — (Va urma.)

М I X Ѫ Л

О тръсъръ дѣн ресвѣла лѣи
Стефан чел Марѣ

къ

Матеѣ Корвин Рецеле Ѣнгаріеі.

Драмъ ориѣналь дѣн трѣи Акте, композъ де Дука Николаѣ
Істрате. Ан. 1850. Дѣн Іамі.

А К Т Ѫ Л И

С ч е н а IV.

IANȘIȘ DE DAROCI, BERENDEL.

Berendel.

Мошнеаръ а съ моаръ, ачааста о превѣдѣ.

Дароци.

Де аръ пері ші Стефан прекъм пѣдъждѣимѣ,
С'ацъици одатъ фрате не сказъла Молдовеі.

Berendel.

Мъ темѣ дѣсъ де реѣе к'а префера не Петръ.

Дароци.

Къ Іанъшѣ ші къ Никласъ кѣндѣ аст фелѣ ештѣ легатѣ,
Съ нъ айвѣ дѣнгрѣжире къ нъ веі ізъвтѣ.

Berendel.

Маі фост'аѣ вре'о воръкъ къ рецеле де міне?

Дароци.

Аѣ фостѣ фѣр'ѣдоеалъ; къчѣ к'ар рецеле дѣсѣшѣ
Ремасе дѣн вѣміре де планъла че ай датѣ

Ші тоцѣ шѣфѣі оштѣрѣі къ кале л'аѣ гѣсѣтѣ,
Дѣнкѣтѣ тѣіне ла зѣзъ в'омѣ околѣ Сѣчеава,

Ші ваі де Молдовенѣі че не вор ста дѣн кале.

Berendel.

Дар тревъзе пре Стефан съ'л прѣдемѣ негрешѣтѣ;

Къчѣ дакъ ел къ зѣле ш'акъм ва маі свѣпа,

С'аѣ дѣсѣ проектъла постръ, ка віска се ва штерѣе,
Ші рецеле атъичеа нѣшѣі ва ведеа 'нплатѣте:

Дорѣнда рѣзъвѣрѣі ші плауерѣле лѣі.

Кѣндѣ астѣзѣі тоатъ лѣмеа прѣвеште кътръ воі

Крежъндѣ к'ал востръ реѣе ва штѣ съ педенсѣкъ

Пе-ачеа че кътезасъ къ армеле дѣн шѣлъ,

Съ калче тот Ардеалъ, съ праде не Секвѣ,

Съ сѣарте ла Кіліеа не чеі че-о апѣра,

Съ сѣарте ші не Хроіот къ оштѣле де зѣнгрѣ,

Съ'шѣ тѣсѣре пѣтереа къпрѣнсѣ де 'нгрѣфаре

Ѣнѣ домпѣшор ка дѣжска къ Матіеашѣ Корвинѣ.

Дароци.

Сѣнтѣ де прѣсѣсъ ачесте, къндѣ фѣарте віне штѣі,

Къ Стефан нъ маі скапъ дѣн кърса знде есте.

Berendel.

Арѣ фѣі ші о рѣшѣне, о таре дѣжосѣре

Ші рецелѣі ші воъ де арѣ пѣтѣ свѣпа

К'о оасте де стрѣжсъръ, кънѣ пѣтърѣ фѣарте мікѣ
дѣнкѣсъ дѣнтр'о четате, дѣнзѣстъ рѣпатъ,
Кѣм штѣцѣ къ е четатеа ачеа де ла Сѣчеава
Слѣвѣтѣ де векіме, де времѣ ші де режвелѣ,
Дѣнсѣтѣ де тѣрѣ ші лесне де къпрѣнсѣ,
Аѣ нѣ'дѣ адъчѣ амінте къ рецеле орѣ знде:

Дѣн кърте ші дѣн оасте шѣ'нтрѣ стрѣіні адеце,

Съ лѣвда къ Стефан аѣ фостѣ ая съѣ васалѣ,

Ші к'ал Молдовеі сказънѣ дѣн аре де ла ел?

Ѣігата'ї че не зѣсе ші ноъ ші оштѣреі

Кѣндѣ амѣ трекътѣ Оітѣзъла дѣн еастѣлалтъ парте,

Къ нъ се ва дѣнгоарче де кътѣ къ Стефан торѣтѣ?

Ші воі тоцѣ ѣенералѣі дѣндатъ адѣі жѣратѣ

Съ фѣе дѣнплатѣте дѣнлатъ са воіцѣ :

Съ моаръ Стефан Водѣ.

Дароци. Еі віне, гѣндешѣі оаре,

Къ нъ се дѣнплатѣште ая постръ жѣрѣмѣнтѣ?

(Ѣнѣ пакѣ зрматѣ де зѣн торѣерѣі.)

Пажъла.

Мѣрѣреа са в'аштеаптъ ла сѣатѣ не амѣндоі!

Дароци.

Ші че зрмеазъ оаре ка сѣатъла съ лѣкрезе?

Пажъла.

Ачаастъ дѣнтрѣваре, дѣнтрече ѣенерале

Де сѣера тѣрѣініте а зѣвѣ сімпла пакѣ.

Еѣ нъ штѣі а въ сѣзѣне де кътѣ къ есте сѣатѣ.

Berendel.

Се веде къ Шолтѣзъла аѣ сѣсѣсъ тотѣ адевъръла?

Пажъла.

Шолтѣзъла дѣн прѣтивѣ аѣ тѣнѣеатѣ пре реѣе,

Дѣнкѣтѣ с'аѣ датѣ порѣнкъкъ съ фѣе оторѣжѣ,

Къ амѣндоі непоцѣі дѣн онѣі тѣтърор.

Berendel.

О прѣвѣдеатѣ ачааста, шѣ'мѣі паре фѣарте віне,

Къчѣ мерѣга фѣреште овразѣікѣла съ неаръ.

Акъм прѣченѣ ші сѣатъла ла че е конвокатѣ.

Дароци.

Се веде къ вр'о весте с'аѣ прѣнсѣ де зндеа?

Berendel.

Ба нъ кредѣ, дар Шолтѣзъла прѣн ворѣе дѣндрѣзѣнѣе

Аѣ пѣсѣ ла дѣндоеалъ пре реѣе де ізъждѣ,

Ші вреа съ консѣлѣтезе къ ѣенералѣі сѣі.

Дароци.

Съ мерѣетѣ дар дѣн гравъ съ нъ сѣітѣ аштепѣадѣ.

Berendel.

Хайдецѣ! нъ зѣта дѣсѣ, къ Петръ тревъшенѣте

Гонѣтѣ де лѣнгъ реѣе к'о оаръ маі пѣінте,

Ка нъ кътва дѣн зрѣтъ съ фѣе преа тѣрѣзіс.

Дароци.

Мъ штѣі къ еѣ ла кърте тѣ вѣкърѣ де фаворѣ,

Къ рецеле т'аскълъ маї мълтѣ де кълѣ не алдїи;

Длжкѣтѣ пої дппревнъ зпидї къ Ніклас Банѳі,
 Пѣтемѣ префаче тоате аша прекѣт воїтѣ,
 Ш'апої, рецеле н'аре не алтѣ кредїнчїосѣ
 Де паїеа ромѣнъ съ'л пѣіе домнѣ Молдовеї,
 Къчї дїп стрейнї не сказнѣ нѣ потѣ ка съ се зрче.
 Нѣї сѣверѣ Молдовенї ачештї амвїдіошї,
 Націоналітатеа о цїнѣ ка леѣеа лор.
 Шї рецеле преведе къ пѣпъ кѣндѣ Молдова,
 Шї цара Ромѣнеаскъ зпїге дппревнъ
 Н'арѣ фї свѣѣ аскълтареа коронеї зпгзрештї,
 Нѣ поате-авеа кредїндъ нїчї дп Трансїлваненї;
 Пентрѣ къ тотѣ деавна еї аѣ дп прїнцїпате
 Зпѣ спрїжїнѣ, о пѣдежде, матерїї де вїсаре
 Къ потѣ съ се зпїаскъ дп вїїгорѣ кѣндва
 Съ сѣрпе кїар реїеа, фереаскъ Дѣтнезѣ!
 Де-ачеа съ фїї сїгзрѣ къ ештї Домнѣ Молдовеї.

Б е р е н д е л.

Лѣкращї шї дппревнъ вомѣ дпгзрїдї фолосѣ.

С ч е н а V.

МІХЪЛ, ДІНГА.

(О чеатъ де пѣїешї се зреште дп дпгзнерїкѣ злїеї, can-
 тїнелїе дорпїтеазъ.)

Мїхъл. Опрїдївѣ аїче дп злїца ачеаста.
 Пѣзїдї дпсъ тѣчере, съ нѣ вѣ сїмтѣ нїме,
 Шї нѣмаї кѣндѣ стрїгареа дп корнѣ ведї азї,
 Съ дацї пѣвал'ндатъ:

Дїнга. Дпчетѣ съ пайнтѣмѣ.

Мїхъл.

Кѣндѣ ашѣ пѣтеа съ афлѣ прїзонѣл знде есте,
 Знде се цїнѣ Пѣргарїї, Шолтззѣл шї Глїгорча
 Шї знде есте прїнсъ Вїкторїеа акѣт?

Дїнга.

Се vede парк'н пїацѣ лѣчїндѣ заре де фокѣ.

Мїхъл.

Аша, коло врѣжтамїї дп лїнїште вїсѣзѣ.

Дїнга.

Аша съ'ї афлѣ тоартеа акѣфзндацї дп сомнѣ.

Мїхъл.

Дар че згмотѣ с'азде маї дпколо дп фзндѣ?

Дїнга. Катанеле съ'нватъ ка шї дп цара лор.

Мїхъл. Бедїеа лор ажтѣ ла плауврїле поастре,
 Прекѣт не-аскѣнде поаптеа де стрейнї шї сандїнеле;
 Къчї алт фелїѣ се'ндѣлеце къ н'амѣ фї извѣтїѣ,
 Съ кзрѣдїмѣ стрейжерїї, кѣдї амѣ дптїмпнїатѣ
 Шї фѣрѣ съ не сѣмтѣ аїче се стрѣватемѣ.

Дїнга. Норокѣл не ацїзтѣ аторїѣл те'пгзреште,
 Къчї алт фелїѣ де ровїе н'аї фї пѣтѣтѣ сѣпа,
 Н'аї фї пѣтѣтѣ дпвїнѣе врѣжтамїї фзрїошї.

Мїхъл.

К'о зї маї дпайнте, Пѣргарїї шї Шолтззѣл
 Нѣмїндѣмѣ де ленешѣ, м'аѣ осждїтѣ ла темнїдї.
 Авеаѣ дпсъ резоане дп хотѣрѣеа лор.
 Кзпоскѣ къ аѣ фостѣ дреаптѣ шї 'нвечї еѣ нѣ кѣртеск.
 Дар еа рѣшї амар вїне кѣндѣ сѣферї о ловїре
 Шї кѣндѣ ачеа ловїре те ватѣмѣ ла чїнсте,
 Д'адѣче дпцосїре, те мѣшкѣ къ деспредѣ,
 Де фадѣ къ фїїнца че о їзвештї къ фокѣ....
 Де-ачеа нѣ потѣ крѣде маї мълтѣ съ тѣ їзвѣскѣ,
 Вїкторїеа дїп сѣлетѣ къ-ачеашї тїпередѣ,
 Къ тотѣ ачеа кѣдѣрѣ, кѣт'отѣ ачел аторѣ,
 Къ тотѣ ачеа сїмїре прекѣт о шгїѣ к'аѣ фостѣ,
 Де кѣндѣ еа азїсѣ осжднѣ теа ростїгѣ,
 Де кѣндѣ дпї пѣсѣ пата къ сѣнтѣ повоарѣ'н царѣ,
 Къ кїар нїчї о їзвѣндѣ свѣѣ стеарѣрї н'ам фѣкѣтѣ.
 Вїкторїеа тѣ крѣде де зпѣ мїшѣлѣ фрїкосѣ,
 Шї сїгзрѣ къ нѣ поате маї мълтѣ съ тѣ їзвѣскѣ,
 Длжкѣтѣ нѣ воїѣ да проѣе къ мерїтезѣ де дѣнса,
 Шї фокѣл вѣрѣвїдїеї къ арде 'н пентѣл меѣ.

Дїнга.

Аѣ доар сокодї тѣ фрате къ еа н'аѣ азїтѣ,
 Бравзра ч'аї фѣкѣт'о кѣнд те-аѣ кзпрїнѣ врѣжтамїї,
 Кѣндѣ аї респїнсѣ къ врацѣл пѣретеале де зпгзрї
 Шї аї сѣпнатѣ де-аїче, лѣжкѣндѣ дп зрѣмѣ мордї?

Мїхъл. Де знде се азѣ?

Дїнга. Фїї сїгзрѣ к'аѣ афлатѣ.

Мїхъл.

Дар н'аѣ авѣт де знде, къчї сїгзр нѣмаї сїгзр
 Ла тѣрп сѣнат дп клопот кѣнд пѣвѣлїа врѣжтамїї,
 Ка зпѣ потонѣ асѣпр'мї апрїншї шї фзрїонї....
 Ш'апої еа кїар съ шгїе, че'мї поате ацїзта,
 Кѣндѣ еа шї тоцї аї поштрїї се афлѣ дп ровїе?

Дїнга.

Кзрѣнд ацїзпце Стефан шї Хатманѣл чел Марѣ.
 Кзрѣнд шї'н кзрѣнд фоарте къ тоцї словозї вор фї.

Мїхъл.

Де амѣ сѣпа не-ачеїа кѣдї сѣнтѣ аїче прїншї,
 Атзпчї фѣрѣ'ндоеал маї почѣ авѣ пѣдежде,
 Маї потѣ дпдрѣзїнї їарѣ ла фїїка лѣї Глїгорча;
 Алмїнтреле зѣдарнїчї орї каре мѣжїерї,
 Къчї вечнїк пентрѣ дѣнса аш фї зп ом кѣзѣт.

Дїнга.

Аштентѣ къ пѣрѣвдарѣ пре Стефан съ сосїаскъ,
 С'азѣдѣ вѣчїзтѣла пострѣ къ їарѣш, маї рѣснѣ.

Мїхъл. Зѣрескѣ лѣмїн'мї парѣ.

Дїнга. Сѣнтѣ зпгзрї пѣрешїтѣ.

Мїхъл.

Съ не аскѣндемѣ фрате шї съ'ї жндїмѣ че факѣ.

С ч е п а VI.

НИКЛАС БАНОФИ, ІАНШІШЪ ДЕ ДАРОЦІ, БЕРЕНДЕЛ, СТЕФАН
БАТОРИ, ШОЛТЪЗЪЛ, ПАЧІНЧІ, ТОРЧЕРІ.

(Дн заіці се івескѣ prisonіеріі, санителе репетеазъ парола.)

Стефан Баторі.

Гьгештеге помнеце ка съ дпгімніні моартеа.

Нъ меріді съ гьштї тіла пьтерпкьлвї реце,

Не каре тот деазна пьстрезь'а Дьмнезеѣ!

Тоцї.

Пьстрезь'а Дьмнезеѣ! пьстрезь'а дар дпвечї!

Баторі.

Осташї дн рждзеалъ апропїдї аїче,

Не тоцї prisonіеріі съ вазъ чеї аштеаптъ.

Шолтъзъл.

Пьринге-атот пьтерпк че тьлте лгтї домнештї,

Ш'а дьрїлор зрїтї о кївзештї де сьс.

Шї каре Домнїі поштрї дї дпгьренїтї дн лгпте,

Шї фачї съ фїе Стефан дн тімпъла де зьзма,

Ветеазъла чел маї маре де не ачест пьтжнт;

Ажъгь'а Доамне асгьзї! зпвренїте'а Доамне ть!

Съ скапе їаршї дара, се скапе їар крештїніі.

Prisonіerіі (фькьндшї крече).

Ажъгь, Доамне-ажъгь!

Дароцї. Ачештїеа тоцї пьарь.

Съ аскъдїм дпгьрїшїі а армелор тїш.

Никлас Банофї.

Се не депрїндем врагъла а кьрждї ромжнїі.

Баторі.

Пьререа теа ам спьс'о шї воъ шї ла реце,

Къ тревзї ка съ пїарь ачештїеа кь тоцї;

Кьчї п'авем тревзїндъ де-зп пьтър де мішеї

Невреднїчі съ роветскъ, с'авем фолос дїн еї.

Никлас Банофї.

Пьрїнтеле епїскоп Іоан де ла Фїнф-кїрхен,

Къ кжтъ елоквендъ аѣ доведїт кь тревзї

Ѓчїшї prisonіерїі, ка ерїтїчі че свнт.

Баторі,

Ачест Епїскоп фoарте, е фoарте лгтїнат.

Дн ел vede орї чїне морал Евангелеск.

Дароцї.

Се командъм сетпалъла шї сьпцеле съ кьргъ.

Баторі.

Пькат кь не скьпасе дїн тьпна поастрь кїар

Ачел тьллар ч'аколо с'аѣ апьрат ла тьрп!

Никлас Банофї.

Шї знде поате оаре, съ афле ел скьпаре?

Дароцї.

Фїреште кь орї знде а поастрь рьсьвзпаре,

Дл ва афла не джпсвл кьржд сеаѣ маї тьрзїѣ;

Кьчї пз поате съ скапе орї каре дпдрьзпед,

Къ артеле дн тьпъ съ'ппотрївеште позъ,

Фькьнд ловїрї де моарте дн дреапта шї дн сгдїнга.

Никлас Банофї.

Шї маї алес к'ачела де фрїкь вьїтгьчїт,

Аз кьзтат съ фьгъ рьпїнд атгьда іпшї.

С ч е п а VII.

НИКЛАС БАНОФИ, ІАНШІШЪ ДЕ ДАРОЦІ, БЕРЕНДЕЛ, СТЕФАН
БАТОРИ, ШОЛТЪЗЪЛ, МІХЪЛ, ДІНФА, ОСТАШІ, ТОРЧЕРІ,
PRISONІERІІ.

Prisonіerіі. О черїѣ! Мїхъл аїче?

Вїкторїеа. О скьпъла теѣ ївїте!

Ш'аї кьтезат агьта съ те есвї ла моарте?

Мїхъл.

О! Домнї! че пред дпї чередї не-ачештї prisonіerіі?

Дароцї.

Дар стрьжїле де-афарь кьт в'аѣ льсар аїчеа?

Мїхъл.

Ле-ам спьс лор де солиеа кь каре пої венїрѣм.

(Маї пьздї-дл окїеск.)

Никлас Банофї.

Вь дьм prisonіerіі дн скїмъ не Стефан Водъ.

Мїхъл.

Къ глзта асгь проасгь не фачедї а гьндї,

Къ кїар кь-ал вострѣ реце съ каде съ ворпїм.

(О шоптъ дптре зпгьрї.)

Дароцї.

Аша! ть ештї жьпъне каре-аї скьпат кь фьга,

Рьпїнд воїнїчі де-аї поштрї кь ловїгьрї де моарте?

Дпї свнт даторїѣ кь сїнгьр аїче те-аї дпторс,

Шї не-аї скьтїт де пьпка де-а те тот кьзта.

Осташї дпкьпїѣрацї'а!

Мїхъл. Нічї зпъл пь'ндрѣзпнеаскь!

Дароцї.

В'ам порончїт одатъ, че стацї ла дпдоїелъ?

(Осташї се апропїе, Мїхъл трьмьїгъ дн корп, пьзїешї се аратъ
дн пїагъ.)

Банофї. Трѣдаре! хеї! ла арте!

Мїхъл. Опрїдївъ пьдїн,

Ної п'ам венїт съ батем нічї зп резвела кь вої.

Вь черем съ не дьчедї анергьда ла реце.

Баторї. Фїреште се'ндгьлече кь п'аѣ венїт аїче

Съ черче, съ се лгпте вре о кьдїва пьвзпї,

Сьшї факъ кїар еї сжпгьрї сь'ршїт непорочїт.

Дароцї.

Льсацї артеле даръ шї vom ворпї дн зрть.

Мїхъл.

Ної ам крєзгт кь'н сїнъл зпєї ошгїрї ветезе,

Пьтем съ фїм кь арте пьдїнї прекьт сьнтем;

Шї фьръ вьпвеле, фьръ с'аведї прєпъс,

Сь не токїм кь чїнсте де предъла чене'дї чере.

Dinga.

Сеаѣ дакъ нѣ се еартъ съ поарте нѣме арте,
Аѣ тревѣит стрѣжѣрїи съ не фї спѣс не лок
Кънд ам интрат айче.

Мѣхъл. Е дѣжосїре-акѣт
Съ в'арѣтадї къ фрїкъ, шї пої еарѣшї таї вїне
Воїт съ не дѣтоарчет, сеаѣ не жѣртфїт къ тодїї,
Дар армеле нѣ дѣт.

Плѣіе шїї. О! армеле нѣ дѣт!

Глїгорча.

Вїтеаз ештї тѣ копїле шї нї таре кѣраж.
Дѣтокѣт кѣт одагѣ, де тѣлт, де тѣлт де-атѣлчеа
Авеам шї еѣ кѣражѣл съ'пѣрѣт орї че прїмеждїї.
(С'аѣд ресѣпете де възїтме шї трѣмѣдїї.)

Ценералїї. Че дѣсѣтпѣазъ оаре?

Мѣхъл. Аї поштрїї аѣ аѣїзѣс.

Бїедї! въ пѣнедї пѣндѣ вѣтрѣнїї с'апѣрацї,
Фетеїме шї прѣнчїї съї скоатем де айче,
Кѣчї тѣргѣл ва се арѣз къ зпѣрї дѣтпѣрѣт.

(Ресѣпетеде възїтмелор се апроїе.)

Вїкторїеа.

Ведедї грѣтѣзї де арте, хайдедї съ ле 'тпѣрѣдїт,
Съ фачет съ кѣпоаскъ вѣрѣташїї къ ла пої,
Фетеїме се лѣнтъ дѣтокѣт ка вѣрѣвацї.
(Прїзонїерїї пѣвѣлеск ла арте.)

Ценералїї.

Трѣдаре не-азїтѣ! сѣрїдї воїнчїї ла арте!

(Он паж кѣларе се аратъ дѣ пїаѣ.)

Пажъл.

Ла реѣеле къ тодїї, кѣчї Стефан не-аѣ кѣлкат!

(Де прїн тоате гїдѣле пѣвѣлеск Молдовенїї къ факї апрїнсе,
лѣта се дѣнчїе! дѣгрїї се ретраг къ дѣчетѣл де не пїаѣ,
Счѣпа се дешѣртъ рѣтѣлѣнд пѣтаї кадавре. С'аѣд дѣ депѣртаре
рѣсѣпетеде възїтмелор шї стрїгрїе лѣтпашїлор. Маї тѣрѣїѣ се
рѣдїкъ о перѣа; дѣпѣндѣл счѣнеї Стефан, Шѣндѣа шї алте кѣ-
нїтѣнї Молдовене се вѣд кѣлѣрї дѣ мїзлѣкѣл дѣптеї, тѣргѣл
Баїа арде дїн тоате пѣрїе.)

Стрїгаре Ценералѣ.

Трѣсаскъ Стефан Водѣ, сѣнтѣм вїрѣторї!

(Дѣрѣазъ Акт. III. логодна.)

Кѣтре ромѣнї.

Ромѣнї, прївїдї ла стѣза прїн нѣрї че не склїпеште,

Прївїдї с'афлацї аскѣнѣл ал вострѣ вїїторїѣ,
Шї дакъ проведїнѣа дѣ сѣнѣї не пѣтреште
Он че маї фаворанер, зп черїѣ лѣтнїѣторїѣ;
Шї дакъ 'н картеа фїреї аѣлѣт, къ пої ромѣнї
Нѣ сѣнтѣм чеї дїн зрїтѣ, нѣ сѣнтѣм рѣз погацї

Нѣ стацї фѣрѣ де сѣлет! вѣредї дѣрѣ ка стрїнїї
Съ лѣкре 'н агрѣл вострѣ, с'аведї че съ тѣжкѣацї!
Аѣ дѣрѣ вѣредї пѣтѣнтѣл съ'шї факъ къ вої мїлѣ
Съ деа че тревѣеште, фѣр' а фї кѣлгїват? —
Стрїнїї агрѣл вострѣ лѣалвор фѣрѣ сїлѣ,
Лѣкѣралвор пѣнтрѣ сїне, де вої фїнд лѣсат;
Шї мїка грѣдїнїорѣ лѣрѣдївор пѣнтрѣ сїне
Ш'а нѣстрѣ флорї продѣсе вор стѣлѣе, вор стрїка.
Аша не ва фї сѣртѣа. де нѣ кѣзѣтѣм ла фїне,
Де нѣ лѣкрѣт акѣта, — к' апої нѣ вом пѣтеа.
Кѣзѣтадї ла чеї чѣ асѣдѣ шї дартѣ а са пѣтере,
Ка 'н старе маї фѣрїче съ вїпѣ фѣрацїї лор;
Дѣтїндеїме тѣпа съ фїт де о пѣрере;
О сѣрте не апасѣ, дѣчї тодїї с' авѣт зп дор!
О воаче съ ресѣне, зп сїмѣ съ не 'нкѣлѣаскъ,
Шї прїп пѣтерї зпїте ажѣнѣѣом че дорїт;
Кѣ воачѣа зпѣї попѣл е соаре кїар зѣаскъ,
Din черїѣ е дат шї тронѣл ла каре не'нкѣлѣїт.
Он поет дїн Бѣнат. (1849.)

ЖОїЕ шї MODESTIEA.

Ла талантѣле modeste.

Кънд Зеѣл чел Маре ал Мїтологїеї
Кѣ вїртѣдї не оамѣнї вої аї дѣта,
Бїтѣ, дїн грѣшалѣ, съ деа Modestїеї
Локѣл чел де фѣрїте че дѣ мерїта.
Бїата Modestїе дѣтр'зп колѣ офта:
Се роаѣе не Жоїе еа нѣ кѣтеза.
Жоїе о зѣреште, шїї ворпї аша:
— Дар тѣ, Modestїе, фата теа фѣрѣтоаскъ,
Дѣ зл колѣ департе де че стаї ретрасѣ?
Вїно лѣогѣ мїне; еѣ нѣ тѣ ам зїтат.
Дѣтр'адїнс ла зрѣтѣ де тодїї тѣ ам лѣсат,
Ка сѣдї даѣ еѣ дїе зп пост дѣсѣтнат."
Апої къ тодїї Зеїї де фад'а стрїгат:
„Дѣлче Modestїе, фїїка теа тѣ ештї:
Грацїїле талле сѣнт грацїї черештї!
Мїсїа та фїе съ 'пѣрѣтѣсѣдезї
Вїртѣдїле тоате че не Трон ле везї.
Орї-каре Вїртѣте фѣрѣ Modestїе
Перѣе ал еї лѣстрѣ, кът де Маре фїе.
Вїртѣтеа modestѣ фї-ва ресѣпѣтатѣ,
Шї аплаздатѣ, шї дѣкѣлѣзпнатѣ.
Пасѣсъ, Modestїе; знде веї кѣлка,
Стїма шї Аморѣл те вор прѣчѣда.“

1850. С....